

В. Д. Фірсов

студ. IV курсу

спеціальність «Правознавство»

Науковий керівник: к. ю. н., доц. О. О. Нігрєєва

ВІДОБРАЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ МІЖНАРОДНОГО МОРСЬКОГО ПРАВА В КОНВЕНЦІЇ ПРО РЕЖИМ ЧОРНОМОРСЬКИХ ПРОТОК 1936 РОКУ

Конвенція ООН з міжнародного морського права від 1982 р. (далі – Конвенція ООН з ММП) закріплює основні засади правового регулювання міжнародного морського права (далі – ММП). Однак ще до набрання чинності цією конвенцією більшість міжнародних нормативних актів у цій галузі було розроблено і впроваджено у правозастосовну практику. У зв'язку з цим постає питання щодо відповідності положень деяких міжнародних конвенцій основним принципам ММП. Зокрема, в умовах політико-економічної кризи на Близькому Сході та у Причорноморському регіоні актуальності набирає проблема застосування норм Конвенції про режим проток, прийнятої у 1936 р. у місті Монтре (далі – Конвенція Монтре) та відповідності цих положень принципам ММП, закріплених у Конвенції ООН з МПП.

Так, серед основоположних принципів ММП, закріплених у Конвенції ООН з ММП, на нашу думку, слід проаналізувати ті, які безпосередньо стосуються міжнародного режиму проток. Зокрема, правовий режим проток ґрунтується на принципі свободи використання просторів із міжнародним режимом, принципі неприпустимості підпорядкування національній юрисдикції просторів із міжнародним режимом та принципі використання просторів із міжнародним режимом винятково в мирних цілях і на благо всього людства [1].

Міжнародний характер Чорноморських проток встановлено частиною III Конвенції ООН з ММП. Так, відповідно до ст. 34, режим проходу через проливи, що використовуються для міжнародного судноплавства, не може стосуватись питань здійснення державами, що межують з такими протоками, їх суверенітету або юрисдикції над такими водами, повітряним простором над ними, їх дном та надрами [2].

Таким чином, відповідно до основоположних принципів ММП режим проходу суден через Чорноморські протоки не може підпорядковуватись суверенітету Туреччини та бути обмеженим волею турецького уряду.

Згідно з Конвенцією Монтре, цивільні судна мають безперешкодне право проходу через протоки у мирний і у воєнний час. Однак відповідно до положень конвенції існують істотні обмеження щодо права проходу через протоки військових кораблів, які не передбачені Конвенцією ООН з ММП.

За загальним правилом кораблі нечорноморських країн мають особливий режим проходу через протоки. Так, у мирний час у Чорному морі не можуть знаходитись військові кораблі нечорноморських країн загальною тоннажністю понад 30 тисяч тон та на строк не більше ніж 21 добу [3, ст. 18]. Згідно з положеннями Конвенції Монтре та внутрішнім законодавством Туреччини існують обмеження щодо проходу кораблів через протоки лише у світлу пору доби та умов і строків повідомлення Туреччини про прохід кораблів через протоки. Сам факт існування таких обмежень суперечить ст. 42 Конвенції ООН з ММП, згідно з якою закони і правила країни щодо транзитного проходу не повинні допускати дискримінації за формою або змістом між іноземними суднами, а їх застосування не має на практиці зводитись до порушення або обмеження права транзитного проходу.

Окрім цього, неоднозначним є положення ст. 21 Конвенції Монтре, яка визначає право Туреччини пропускати іноземні кораблі через протоки на власний розсуд у випадку, якщо вона вважає, що їй загрожує безпосередня небезпека війни. Але норми Конвенції Монтре жодним чином не обумовлюють підстави, за яких Туреччина може вважати, що їй загрожує безпосередня небезпека. Механізм припинення такого рішення також є несправедливим і недовим, оскільки таке рішення може бути припинене виключно, якщо за це проголосує більшість країн, які підписали конвенцію [4].

З вищевикладеного вважаємо, що норми Конвенції Монтре у частині регулювання проходу через протоки військових кораблів будь-яких держав не відповідають принципам свободи використання просторів із міжнародним режимом та неприпустимості підпорядкування національній юрисдикції просторів із міжнародним режимом. Вважаємо, що вказані норми не забезпечують принцип використання просторів із міжнародним режимом винятково в мирних цілях і на благо всього людства, оскільки вони лише регулюють порядок проходження військових кораблів через протоки у різний час, а отже не сприяють використанню проток у мирних цілях.

Таким чином, деякі норми Конвенції Монтре у чинній редакції суперечать основним засадам транзитного проходу через міжнародні протоки, а отже вимагають уточнення та прийняття нових норм у відповідності з сучасними принципами міжнародного морського права.

Список використаної літератури

1. Джунусова Д. Н. Международное морское право [Электронный ресурс] / Д. Н. Джунусова. – Режим доступа: <http://jurisprudence.club/mejdu-narodnoe-pravo-uchebnik/printsipyi-mejdnarodnogo-morskogo-55271.html>. – Название с экрана.
2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права від 10.12.1982 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_057?nreg=995_057&find=1&text=&x=9&y=2. – Назва з екрана.
3. Конвенція про режим проток [Електронний ресурс]: Протокол від 20.07.1936. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_228. – Назва з екрана.
4. Аксенов П. Черноморские проливы: работает ли конвенция Монтрё? [Электронный ресурс] / П. Аксенов // Російська служба BBC. – 2015. – Режим доступа: http://www.bbc.com/russian/international/2015/12/151210_turkish_straits_law. – Название с экрана.

О. Р. Чебану

студ. IV курсу

спеціальність «Правознавство»

Науковий керівник: к. ю. н., доц. Є. Д. Стрельцова

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРЕВЕЗЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНОГО ВАНТАЖУ МОРСЬКИМ ТРАНСПОРТОМ

За останні десятиріччя значно зросли світові обсяги транспортування небезпечних вантажів морем. Це пов'язане, у першу чергу, з економічними перевагами перевезення саме морським транспортом та можливістю здійснення таких перевезень на великі відстані. Проте, з іншого боку, перевезення небезпечних вантажів пов'язане з великими ризиками, так як безтурботне поводження або халатне відношення до правил перевезення такого вантажу може призвести до гибелі людей або до забруднення навколишнього середовища нашої планети. З огляду на це, багато держав розробили національні правила та приєдналися до міжнародних правил транспортування небезпечних вантажів морем.

Метою дослідження в даній статті є з'ясування системи нормативно-правових актів у світі, що регулюють перевезення небезпечних вантажів морським транспортом, та тенденції її дотримання.